הלכות קידוש החודש פרק ד' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור – רמב"ם הלכות קידוש החודש, פרק ד' הלכה א'

דער שיעור איז מוקדש געווארן דורך הרב ר' יואל ווערצבערגער.

הלכה א' – שנה מעוברת: צולייגן א חודש אדר

רמב"ם'ס ווערטער:

שנה מעוברת היא שנה שמוסיפין בה חודש, ואין מוסיפין לעולם אלא אדר, ועושין אותה שנה שני אדרים – אדר ראשון ואדר שני. ומה מוסיפין חודש זה? מפני זמן האביב, כדי שיהא פסח באותו הזמן, שנאמר "שמור את חודש האביב". ואלולי עיבור החודש הזה היה הפסח פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים.

פשט:

א שנה מעוברת איז ווען מ'לייגט צו א דרייצנטן חודש. מ'לייגט אלעמאל צו נאר אדר – מ'מאכט צוויי אדר'ס (אדר ראשון און אדר שני). דער טעם איז כדי פסח זאל אויסקומען אין זמן האביב (פרילינג), ווי דער פסוק זאגט "שמור את חודש האביב". אן עיבור וואלט פסח אמאל אויסגעקומען אין זומער, אמאל אין ווינטער.

חידושים און הסברות:

---

1) דער יסוד פון שנה און חודש – חזרה פון פרק א':

דער גאנצער צורך פאר עיבור שנה שטאמט פון דעם יסוד פון פרק א': **שנה** גייט לויט **שנת החמה** (דער זון-ציקל, סיזאנס), און **חדשים** גייען לויט **הלבנה**. ווייל צוועלף לבנה-חדשים (שנת הלבנה) זענען קירצער ווי א שנת החמה (מיט כמעט עלף טעג), דארף מען אמאל צולייגן א חודש (חודש העיבור) כדי עס זאל שטימען.

---

2) דער באגריף "שנה" – עטימאלאגיע:

דער ווארט "שנה" קומט מלשון שינוי/חידוש – עס באצייכנט דעם אגריקולטורעלן ציקל, ווי דער פסוק "כי מספר שני תבואותיך" (ויקרא כ"ה). "שנה" איז אין עיקר אן ערד-באצויגענער באגריף – וואס וואקסט, יורה ומלקוש, אביב – נישט בלויז אן אסטראנאמישער ציקל.

---

3) צי עיבור השנה איז א באזונדערע מצוה:

דער רמב"ם ציילט **נישט** עיבור השנה אלס א באזונדערע מצוה. ער זאגט "מצות עשה מן התורה שיחשבו ויקבעו" – דאס גייט אויף קידוש החודש. ביי עיבור השנה שטייט נאר "מקדשין חדשים ומעברין שנים", אלס א חלק פון דער זעלבער מצוה. מ'וואלט געמיינט אז "שמור את חודש האביב" זאל זיין א באזונדערע מצוה דאורייתא אויף עיבור, אבער דער רמב"ם רעכנט עס אריין אין דער כללות'דיגער מצוה פון קידוש החודש. אין ספר המצוות שטייט עס אנדערש, אבער למעשה מאכט עס קיין נפקא מינה נישט חוץ פאר דער מנין המצוות.

---

4) פארוואס דווקא אדר – דער עיקר חידוש איז דער צייטפונקט:

דער רמב"ם זאגט "ואין מוסיפין לעולם אלא אדר". דער עיקר חידוש איז נישט דער נאמען "אדר" אליין, נאר אז **מ'לייגט צו דעם חודש סוף פון דער יאר**, פאר ניסן. דער פראקטישער נפקא מינה: **איינמאל ניסן האט שוין אנגעהויבן, מעג מען שוין נישט מעבר זיין**. דער דין איז אז דער עיבור מוז קומען **פאר** ניסן, נישט אין מיטן יאר (נישט צווישן כסלו און טבת, למשל). דער טעם: "מפני זמן האביב" – דער גאנצער ציל איז אז פסח זאל אויסקומען אין אביב, און דערפאר לייגט מען צו גלייך פאר ניסן.

---

5) דער דאפעלטער טייטש פון "מה מוסיפין חודש זה":

"מה מוסיפין חודש זה" קען מיינען **צוויי זאכן**: (א) פארוואס לייגט מען בכלל צו א חודש? (ב) פארוואס דווקא **דעם** חודש (אדר) און נישט אן אנדערן? דער רמב"ם מיינט **ביידע** – הגם אז דער ענטפער "מפני זמן האביב" ענטפערט בעיקר אויף דעם כללות'דיגן צורך, און דער פרט פון דווקא אדר ווערט מער קלאר שפעטער.

---

6) דער טייטש פון "שמור את חודש האביב" – דרשת חז"ל, מיט דריי שיכטן:

דער פשוט'ער פשט פון "שמור את חודש האביב ועשית פסח" איז: היט אפ חודש האביב און מאך פסח. אבער חז"ל דרש'ענען: **היט אפ אז חודש ניסן זאל זיין אין זמן האביב** – דאס הייסט, מאך אן עיבור ווען נייטיג.

דער ווארט "שמור" שפילט דריי ראלעס:

- **(א) מצוה-סטאטוס:** אן "שמור" וואלט מען אפשר געקענט אליין פארשטיין אז מ'דארף צולייגן (ווייל "חודש האביב" אליין אימפליצירט אז פסח מוז זיין אין אביב), אבער "שמור" גיט דעם סטאטוס פון א **מצות עשה דאורייתא**.
- **(ב) סמכות צו מעבר זיין:** "שמור" גיט דעם **רעכט** צו צולייגן א גאנצן חודש צום לוח – ווער האט געזאגט אז מ'מעג צולייגן א גאנצן חודש? דער פסוק "שמור" איז דער מקור פאר דער **סמכות** צו מאכן אן עיבור.
- **(ג) לימוד אז מ'ציילט חדשים, נישט טעג:** דער לימוד דער „חדשים אתה מונה ואתה מונה ימים" שליסט אויס א **מיני-חודש** – מענטשן וואס ווילן א מסודר'דיגן קאלענדער וואלטן אפשר **צוגעלייגט עלף טעג** (דער חילוק צווישן א זון-יאר און צוועלף חדשי לבנה) ווי א קליין שטיקל „חודש" נאך אדר, כדי אויסצוגלייכן. **אויף דעם** איז דא א לימוד: א חודש מוז זיין א ריכטיגער חודש – מ'קען נישט שפילן מיט א חודש, א חודש איז די לבנה, נישט א קינסטלעכע צוגאב פון עטלעכע טעג.

---

7) א גרונטלעכע קשיא – וואו שטייט אז פסח איז אלע צוועלף לבנה-חדשים?

דער גאנצער יסוד פון עיבור השנה באזירט זיך אויף א **הנחה** וואס שטייט נישט בפירוש אין תורה – אז פסח קומט אלע צוועלף לבנה-חדשים נאך דעם פריערדיגן פסח. אין תורה שטייט נאר "בחודש הראשון" און "בחודש האביב". מ'קען דאך זאגן א פשוט'ן פשט: יעדע יאר ווען אביב קומט, הייבט מען אן ציילן חדשים, און דער ערשטער חודש איז פסח – אן קיין שום עיבור!

דער באגריף פון "שנת חדשי הלבנה" (צוועלף לבנה-חדשים = א יאר) איז דאס וואס **שאפט** דעם צורך פאר עיבור. אבער וואו שטייט אז מ'ציילט אזוי? דאס איז א הנחה וואס ווערט "איינגערעדט" – אז מענטשן לעבן לויט לבנה-חדשים ("חודש בחודשו"), און דערפאר ווען צוועלף לבנה-חדשים שטימען נישט מיט דער זון, דארף מען אן עיבור.

דאס איז א פונדאמענטאלער פונקט: דער צורך פאר עיבור קומט נישט פון א פסוק אליין, נאר פון דער **קאמבינאציע** פון: (א) חדשים גייען לויט לבנה, (ב) פסח מוז זיין אין אביב, (ג) צוועלף לבנה-חדשים שטימען נישט מיט דער זון.

---

8) עיבור שנה איז בכלל נישט קיין חידוש — עס איז דער פשוט'ער פשט:

עיבור שנה דארף בכלל נישט קיין ספעציעלן פסוק אדער מסורה מפי השמועה. די סברא: אין תורה שטייט **„בחודש האביב"** — דאס הייסט פשוט: יעדע יאר, ווען עס קומט אביב (פרילינג), הייבט מען אן צו ציילן חדשים, און דער ערשטער חודש איז ווען מ'מאכט פסח. ווען קומט אביב? מ'קוקט אין דרויסן, מ'קוקט אויף די זון, מ'זעט ווען עס קומט.

עס שטייט נישט אין תורה אז פסח איז „דרייצן חדשים נאך דעם פריערדיגן פסח." עס שטייט נישט אז א „יאר" באשטייט פון א פעסטע צאל חדשי לבנה. עס שטייט נישט אז עס איז דא אזא זאך ווי א „שנת הלבנה" פון צוועלף חדשים. דער באגריף „חודש" האט מיר געלערנט פון „חודש בחודשו" — ווען די לבנה ווערט מתחדש, איז א נייער חודש. אבער **חדשים האבן מיט יארן גארנישט צו טון**. עס איז נישטא אזא זאך ווי א „שנת הלבנה" אין רעאליטעט — די לבנה האט נישט קיין יערלעכן סייקל. (יא, צוועלף חדשי לבנה איז כמעט א יאר — עלף טעג קירצער — אבער דאס איז נאר „אביסל נאנט," נישט א פעסטער סייקל.)

---

9) דער „שבת תשובה" משל — צוויי באזונדערע סיסטעמען:

אזוי ווי „שבת תשובה" איז פשוט די ערשטע שבת נאך ראש השנה — אמאל צוויי טעג נאכדעם, אמאל זעקס טעג נאכדעם — און קיינער פרעגט נישט „ווי שטימט דאס צוזאמ?" ווייל שבת און ראש השנה זענען צוויי באזונדערע סיסטעמען וואס דארפן זיך נישט צוזאמרעכענען — **אזוי אויך** איז „חודש האביב" פשוט: דער ערשטער חודש (לבנה) וואס איז דער נענטסטער צום אביב. אמאל אביסל פאר דעם אביב, אמאל אביסל נאכדעם. דאס איז נישט קיין סתירה — „חודש" איז א לבנה-באגריף, „אביב" איז א חמה/זון-באגריף, און „חודש האביב" איז געניו ווי „שבת תשובה" — דער ערשטער מאל וואס ביידע סיסטעמען טרעפן זיך.

---

10) קריטיק אויף דעם מוסלימישן קאלענדער:

דער **מוסלימישער קאלענדער** איז א ביישפיל פון א סיסטעם וואס איז אומלאגיש: זיי גייען נאר מיט חדשי לבנה, צוועלף חדשים = א „יאר," אן שום פארבינדונג צום זון-סייקל. דערפאר וואנדערט ראמאדאן דורך אלע יארצייטן. **עס איז נישטא קיין שום נאטירלעכער גרונט** פארוואס צוועלף חדשי לבנה זאל זיין א „יאר" — פארוואס נישט צען? פארוואס נישט פופצן? אויב מ'רייסט אפ חדשים פון דעם זון-סייקל, איז די צאל צוועלף סתם ווילקירלעך. **אמאליגע אראבער** האבן אליין פארשטאנען אז מ'דארף מעבר זיין (מ'דארף צוזאמבינדן חדשים מיט יארצייטן), און מחמד איז געקומען מיט א „משוגעת" אז מ'זאל עס נישט טון.

---

11) פארוואס דער בית דין איז נויטיג — נישט ווייל עיבור איז א חידוש, נאר ווייל מ'דארף קאנסיסטענסי:

אן א בית דין וואלט געקענט זיין א ספק — איז דער חודש „פאר דעם אביב" אדער „נאך דעם אביב"? דער בית דין'ס ראלע איז **מסדר זיין** אז אלע זאלן מסכים זיין: „דער יאר איז דא דרייצן חדשים" אדער „דער יאר איז דא זיבן חדשים צווישן פסח און סוכות." אבער דאס איז נישט א חידוש — דאס איז א פראקטישע נויטווענדיקייט.

---

12) דער רמב"ם'ס שיטה אז דער חשבון איז דער עיקר:

שפעטער (סוף פרק) וועט מען זען אז דער רמב"ם האלט אז דער **חשבון** (מאטעמאטישע בארעכענונג) איז באמת דער עיקר פון עיבור שנה, נישט בלויז „קוקן צו ס'איז שוין אביב." אבער **דאס איז שוין א חידוש** — א טיפערע מדרגה — נישט דער פשוט'ער פשט פון דער תורה.

[דיגרעסיע: פארוואס ימים טובים זענען ביי מלוי הלבנה]

א חברותא האט געפרעגט פארוואס אלע ימים טובים (פסח, סוכות) זענען ווען די לבנה איז במלואה (פול מון, ט"ו בחודש). דער ענטפער איז מיט א **משל פון א רונדיגן זייגער אין בית המדרש**: מ'דארף ניין אזייגער אויף א רונדיגן זייגער ווייל עס איז פשוט צו דערקענען. אזוי אויך — פול מון איז דער קלארסטער, מערסט דערקענבארער פונקט אין דעם לבנה-סייקל. מ'קען נישט צולייגן אפאר טעג און נאך נוצן די לבנה ווי א פראקטישן צייט-מארקער.

מענטשן וואס זענען געפארן אויף שיפן (אן זייגערס) האבן זיך באנוצט מיט דער לבנה ווי זייער הויפט-צייט-סיסטעם: „די נעקסטע פול מון דארפן מיר שוין זיין נאנט צו לאנד." **מיר אין שטעטל קוקן נישט אויף די לבנה** — מיר מאכן קידוש לבנה אבער לעבן נישט מיט דעם — און דאס איז א „קשיא אויף אונז."

תמלול מלא

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ד' — עיבור השנה

הקדמה

גוטן, טייערע אידן. היינט לערנען אונז רמב"ם הלכות קידוש החודש. בעצם איז הלכות קידוש החודש וועגן עיבור השנה, פרק ד', וואס האט מער צו טון מיט עיבור השנה טאקע.

און דער שיעור איז מוקדש געווארן דורך הרב ר' יואל ווערצבערגער און אלע אנדערע אידן וואס שטעלן צו די געלט און די כבוד און די אויסהערן און די דברי תורה און די כיבוד און די תירוצים אז ס'זאל קענען אנגיין. און מ'איז גאנץ דאנקבאר. נישט צו דאנקבאר, ווייל מ'זאל נישט ווערן צוגעוואוינט דערצו. אקעי. דו זעסט, איך האב שוין אריינגעלייגט אביסל רשות אויך.

חזרה: יסודות פון שנה און חודש

עניוועיס, וואס וועל איך פארלערנען? איך וועל פארלערנען. איז אזוי, דא גייט דער רמב"ם זאגן די הלכה פון עיבור השנה. דאס הייסט, זיי האבן שוין געלערנט, לכאורה, לכאורה דאס איז דער מהלך, יא? זיי האבן שוין געלערנט אין פרק א' האט דער רמב"ם געזאגט אז ס'איז דא אין די בעיסיק זאך פון די לוח, איז דא א זאך וואס הייסט א שנה. שנה, זאגט ער, גייט מיט די שנת החמה. און ס'איז דא א זאך וואס הייסט חדשים, וואס דאס גייט מיט די לבנה.

דאס איז פשוט. די יאר, די זון, דער אמת איז, מ'דארף רעדן וועגן דעם אביסל מער פונקטליך ווען ס'וועט אנקומען אין די נעקסטע פרקים ווען מ'וועט לערנען די חשבונות נאך פרק ו', וועט מען זען. די זון האט א יערליכע סייקל. דער אמת איז אז ס'איז נישט אזוי גרינג צו זען דעם סייקל. ס'איז נישט פשט אז דו זעסט דעם סייקל, אבער ס'איז דא סיזענס וואס מ'קען זען. זען די סייקל פון די זון איז נישט א שטיקל חכמה, ס'איז נאר ביחס די מזלות, מ'דארף עס קענען שטיין און רעכענען, נישט אזוי סימפל. אבער די זון האט א סייקל, די יערליכע סיזענס.

דער באגריף "שנה" — אגריקולטורעלער יסוד

און איך מיין אז שנה, די ווארט שנה אריגינעל מיינט אזוי ווי, וויאזוי שטייט? "כי מספר שני תבואותיך מוחה לך". שנה מיינט, ס'וואקסט יעדע יאר א נייע, מלשון שינוי, איך ווייס, מלשון א נייע שטיקל חכמה. סאו די

יאר איז אן אגריקולטורעל געדאנק, כאילו. ס'האט צו טון מיט די זון, אבער די זון איז שוין אין הימל. מיר רעדן אויף די ערד, זעט מען אזוי ווי ס'וואקסט. יעדע מאל וואס ס'רעגנט רופט מען עס אויך לויט די יורה ומלקוש, ס'איז לויט די רעגן וואס מאכט די אנפאנג תבואה זאל וואקסן, און די צווייטע תבואה זאל וואקסן. אזוי ווי אביב, אביב איז וואס ס'וואקסט. און דאס איז די יאר.

חוץ דעם איז דא חדשים, וואס חדשים איז טייטש די לבנה. יא, דער רמב"ם ברענגט א ראיה אז חדשים איז דא די לבנה. דער רמב"ם האט געזאגט דארט אז ס'איז דא א זאך שנת הלבנה. דאס, איך וויל אביסל מאריך זיין דערויף אין א מינוט, איך וויל פרעגן.

על כל פנים, ס'איז דא די לבנה, און מ'האט שוין געזען דעמאלטס אז אויב דער רמב"ם האט געזאגט אז ס'איז דא א זאך וואס הייסט שנת הלבנה, שנת הלבנה פלעגן מיינט צוועלף מאל די לבנה, און אויב מ'רעכנט יענץ, קומט אויס וואס? אביסל קערצער ווי די שנת החמה, ממילא דארף מען צוליגן יעדע שטיק צייט איין יאר, וואס דאס הייסט חודש העיבור, שנה מעוברת, כדי ס'זאל שטימען די חשבון מער וויניגער.

הלכה א': שנה מעוברת – צולייגן חודש אדר

יעצט קען מען עס לערנען די הלכה פון די צולייגן מער, און דער רמב"ם גייט איבערזאגן בעצם די ריזען פארוואס מ'דארף איבערלייגן און וועלכע מ'לייגט צו.

צי עיבור השנה איז א באזונדערע מצוה?

אינטערעסאנט, ס'איז נישט א חלק פון די מצוה, יא, דער רמב"ם לייגט דאך אלעס אריין אין א מצוה. ער האט נישט געזאגט אז ס'איז דא א מצוה אויף בית דין לחשב חדשים און יארן, אזוי ווי לעבר שנים. און די אנדערע זאגט ער עס יא, מצות עשה מן התורה שיחשבו היא דאס. נאכדעם זאגט ער, ומחשבין כובבין חדשים אם מעברין שנים. ווען ס'קומט צו די הלכות, לייגט ער, מקדשין חדשים אם מעברין שנים.

ס'איז אינטערעסאנט, ווייל ער וואלט דאך עס געקענט לערנען אלס א מצוה פון דעם שומר את חודש האביב. זעט אויס אז דער שומר את חודש האביב איז נישט קיין דאורייתא, ס'איז נאר עפעס א... ניין, איך מיין אז ס'איז יא. זיי האבן געלעדט וועגן דעם אין פרק א'. איך מיין אז אין אנדערע פלעצער האבן מיר עס געזען אין די ספר המצות, און אין אנדערע פלעצער שטייט יא. און מ'קען נישט מדייק זיין, ס'מאכט נישט קיין שום נפקא מינה צו דאס הייסט א מצוה אדער נישט. ס'איז דא נפקא מינה די ענין רעכענען די נאמבער פון מצוות. די נאמבער רעכנט יא. ווען ער זאגט קודש החודש, מיינט ער אלעס וואס ס'טוט. און באלד וועט מען זען אז די גאנצע זאך הייסט חכמה סיבה, ווייל ווייטער הייסט עס באלד אין פרק ו'.

סאו, איך מיין אז... בקיצור, ווייל למשל, דער רמב"ם האט געזאגט אז מען מעג אפילו מחלל שבת זיין, ווייל אין דעם איז תלוי די ימים טובים. אויך אין מערבעט זיין די יאר איז תלוי די ימים טובים. יא, אבער ס'איז נישט נוגע אז מען זאל דארפן מחלל שבת זיין. ניין, דאס איז נישט קיין איידעם. איך זאג נאר יא. שוין.

דער רמב"ם'ס לשון

אקעי, איז על כל פנים, דא גייט ער מסביר זיין נאכאמאל ווען מ'טוט עס. און דער עיקר, איך מיין דא זאגט ער נישט בעיקר אז מ'טוט עס. אז מ'טוט עס איז ער געשטאנען אין פרק א', ער לייגט עס נאר איבער ווייל ער גייט... די פרטים וואס ער איז מסביר, ווען, אויף וועלכע חודש, און פאר וואס. ס'זאגט דער רמב"ם מסביר זיין.

שנה מעוברת, דאס הייסט די זאך. דו האסט א חודש מעובר, וואס מיינט אז די לבנה איז געקומען א טאג שפעטער, אפילו א חודש האט דרייסיג טעג. און דו האסט א זאך וואס הייסט שנה מעוברת, דאס איז א שנה שמוסיפין בה חודש, אז די יאר האט דרייצן חדשים אנשטאט צוועלף חדשים פון א שנה חסרה אדער פשוטה, איך ווייס נישט וויאזוי מ'רופט עס.

וועלכע חודש לייגט מען צו?

יעצט גייסטו לערנען, ווען לייגט מען צו א חודש? דו האסט שוין געלערנט פארוואס מ'לייגט צו א חודש בעצם. יעצט גייט מען וועלכע חודש לייגט מען צו. די תירוץ איז, **"ואין מוסיפין לעולם אלא אדר"**. דו ווייסט שוין. וויאזוי ווייסטו? דער רמב"ם זאגט נישט, אבער יעדער איד ווייסט דאך אז ס'איז דא צוועלף נעמען פאר די צוועלף חדשים, וואס זיי קומען פון די בבלי'שע נעמען, אזוי ווי ס'איז ידוע. יא, דער רמב"ם האט נישט געברענגט אז ס'איז דא צוועלף, דאס איז בעיסיק, ס'איז עפעס וואס יעדער איינער ווייסט.

און די חודש הנקרא אדר, אדר אדר אדר, איך ווייס נישט, די חודש לייגט מען צו, **"ועושין אותה שנה שני אדרים, אדר ראשון ואדר שני"**. ס'באקומט צוויי. די עיבור איז אזוי ווי אז די יאר האט א בעיבי. וואס הייסט די בעיבי? אדר שני. סתם שטותים. איך מיין נישט צו זאגן אז ס'האט נישט קיין נאמען, ס'ווערט צוויי אדר'ס.

מ'זאגט נישט אז ס'זאל זיין צוויי מאל טבת, ס'איז נישט נוגע. וואס איז נוגע? וויאזוי ווערסטו רופן? ניין, וואס ס'מיינט דא צו זאגן איז בעיקר אז אין יענע צייט לייגט מען צו. ס'מאכט יא א חילוק. איך גיי שפעטער זאגן אז איינמאל מ'האט אנגעהויבן ניסן לייגט מען שוין נישט צו. ראי', ראי', אדר קען מען צולייגן. דאס איז בעיקר וואס ס'מיינט צו זאגן. דאס הייסט, ס'איז דא הלכות, כסלו איז דא חנוכה, און שבט איז דא חמשה עשר בשבט. ס'וואלט געקענט זיין א חילוק. נו, ווען מאכט אדר אויכעט? איז דאך דא א שאלה ווען מ'מאכט די פורים און די ד' פרשיות. ס'איז דא א מינינג הלכה'דיג צו דעם וואס מ'רופט עס אדר, אבער בעיקר מיינט די הלכה אז מ'לייגט עס צו סוף פון די יאר, דאס הייסט בחודש אדר.

דער עיקר מיינט עס נישט אין חודש אלול. איך מיין אפשר ווי דעמאלטס וואלט געווען א צייט אז מ'זאל צולייגן. דעמאלטס מעג מען, אבער ניסן טאר מען שוין נישט. רייט רייט, אבער איך זאג, פארוואס לייגט מען נישט צו א דרייצנטע חודש צווישן כסלו און טבת? ווייל אזוי, וואלט מען געזען פארוואס.

פארוואס לייגט מען צו דעם חודש?

מה מוסיפין חודש זה? פארוואס לייגט מען צו דעם חודש? פארוואס נישט אן אנדערן חודש? מפני זמן האביב.

אה, מ'דארף וויסן, דאס דערמאנט מיר א חידוש, סוף חודש זה, איך מיין אז ס'מיינט פארוואס דעם חודש און נישט אן אנדערן חודש. אן אנדערער קען טייטשן אז ער מיינט צו זאגן פארוואס בכלל. אה, ער מיינט ביידע לכאורה. דו זעסט גארנישט, ער מיינט בכלל. ס'מיינט ביידע, אבער איך מיין אז ס'מיינט ביידע.

בכלל, ווייל די אנדערע זאך זאגט ער שפעטער מער קלאר אויף דעם חודש. יא, אבער אז מ'לייגט בכלל צו, איז שוין געשטאנען אין פרק א' אמת'דיג. סאו לכאורה מיינט, אין דעם קומט שוין ארויס ביידע.

דער פסוק "שמור את חודש האביב"

פארוואס? מפני זמן האביב, כדי שיהא פסח באותו הזמן, שנאמר "שמור את חודש האביב".

באותו זמן מיינט יעדע יאר אין די זעלבע צייט. ניין, באותו זמן האביב. ס'איז נישט קאנסיסטענט, ס'איז בזמן האביב, אמאל איז עס נאך דרייצן. באותו זמן מיינט אז אין יענע צייטן, און איז אייביג זיין אין זמן האביב. רייט, רייט.

שנאמר "שמור את חודש האביב", און טייטשט, האבן די חכמים געטייטשט, אז פשוט'ע טייטש מיינט עס נישט דאס, רייט? פשוט'ע טייטש מיינט היט אז אין חודש האביב "ועשית פסח", דאס איז די נעקסטע ווארט. אבער די חכמים האבן געטייטשט אז מ'דארף אויך היטן אז חודש האביב זאל זיין פסח. די חודש, חודש זה, איך ווייס נישט וועלכע איז חודש זה, חודש ניסן כאילו, די חודש וואס מ'מאכט די יום טוב, יא, זאל זיין בזמן האביב.

חידוש: "שמור" מאכט עס פאר א מצוה

און זאגט דער רמב"ם, ער איז דאך מסביר, דאס פעלט נאר אויס, זאגן אז שמור מיינט דאס, אז מ'זאל מעבר זיין, פעלט נאר אויס אויב מ'זאל עס מאכן פאר א מצוה. אויב נישט קענען מיר אונז פלערנען פון די ווארט חודש האביב אליין פארשטיין אז מ'דארף צולייגן. ווייל אויב פסח איז אייביגער חודש האביב, מוז מען צולייגן. שמור מאכט עס אונז דא א מצוה.

אונז האבן געלערנט פריער, דער רמב"ם האט שוין גערעדט אין פרק א' די פסוק "שמור את חודש האביב", און ער זאגט אז דאס איז דער מקור בכלל, אז ס'איז דא אזא זאך ווי שנת החמה וואס מ'דארף עס אנגרייכן אינדערמיט. ס'זעט אויס, איך מיין אז דאס איז נאר כולא אפיקא, עפעס א מערער. איינער, דאס איז א מצוה כדי צו מאכן א מצוה, איך מיין אז ס'איז אויך כדי צו ליינען א מקור אין די תורה.

איינער וועט זאגן, ווער זאגט? אפשר, איך ווייס, אפשר חודש האביב, נאר יענע יאר איז געווען חודש האביב. ניין, ס'מאכט נישט קיין סענס, איך ווייס נישט. אפשר פסח איז חודש ראשון. וועטעווער ס'איז, מיט חודש אב וואלט עס טאקע נישט געשטימט, אבער איך פארשטיי טאקע. דאס וואס מ'רופט חודש אב אליין איז שוין לכאורה גענוג, אזוי ווי צו אפלערנען אז דעמאלטס ווען פסח דארף זיין, איך ווייס נישט צו מ'מוז זאגן שמור, היט עס אפ דורך מעבר זיין, אויב יא מאכט עס ממש פאר א מצוה דאורייתא.

ניין, די חידוש איז אז מ'לייגט צו נאך א... אז מ'מאכט אן עיבור. ווער האט דאך געגעבן די רעכט צו צולייגן נאך א חודש? ווער האט דאך געגעבן די רעכט צו צולייגן נאך א חודש? זאלסט ווייסן אז די תורה וויל אז פסח אליין וועט זיין פסח אליין פסח. שמור, דאס איז די טייטש שמור. שמור זאגט אז ס'איז א געוויסע עשיה. רייט, עקזעקטלי, אז הגם שמור איז א לאו, איך מיין נישט, אבער ס'איז א נייע זאך אז מ'לייגט עפעס צו. דאס איז כאילו די חידוש וואס איז שווער וואס מ'זוכט פאר דעם א מקור.

אלולי עיבור החודש

און דער רמב"ם איז מסביר, **ואלולי עיבור החודש הזה היה הפסח פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים**, וואלט ער דאך נישט אלעמאל געווען אין אביב.

קשיא: וואו שטייט אז פסח איז אלע צוועלף חדשים?

נו, מוז איך זאגן אז אני אזוי ווי אונז האבן אנגעהויבן צו מרמז זיין, איך פארשטיי נישט וואס ער זאגט. ווייל פארוואס? דאס הייסט, איך וויל נאר מדגיש זיין אז ס'קומט דא אזוי ווי א הנחה וואס שטייט נישט אמת'דיג. דאס הייסט, ס'קומט עפעס א הנחה וואס שטייט נישט אין ערגעץ נישט, אין די תורה שטייט עס זיכער נישט. איך ווייס נישט וואו ס'וואלט געשטאנען, וואס האט געזאגט אז פסח קומט די צוועלף חדשים, זאג דרייצן חדשים נאך די פריערדיגע פסח. איך ווייס נישט וואו ס'שטייט אזא זאך אין די גאנצע תורה.

אין די תורה שטייט בחודש ראשון, און ס'שטייט בחודש האביב. איך קען זאגן פשוט פשט, יעדע יאר ווען ס'קומט אביב הייבט מען אן צו ציילן חדשים, און דער ערשטער חודש איז פסח. ווען קומט אביב? קוק, קוק אין די זון, קוק אינדרויסן, צו זען ווען ס'קומט.

ווערט אונז איינגערעדט אז ס'איז דא א זאך ווי א שנת חדשי הלבנה פון צוועלף חדשים, און פסח איז לכאורה לויט יענע חשבון די דרייצן חדשים פונקטליך נאך די פריערדיגע פסח, ממילא ווערט א קשיא, דארף שוין מאכן אן עיבור, דארף שוין מאכן גארנישט.

אויף דעם האט מען אונז געלערנט אז ס'הייסט חודש בחדשו, יעדע מאל ווען די לבנה ווערט נישט חדש ווערט א נייע. איינמאל אונז ווייסן דאס, און אונז ווייסן אז מענטשן לעבן לויט דעם חשבון, וויאזוי גייט מען זיך אן עצה געבן מיט דעם פסח? יעדע יאר וועט מען מאכן פסח, ווען ווערט פסח? ט"ו לחודש האביב, יעדע סינגל יאר איז פסח. אבער וואס טוט זיך מיט דעם אז אונז האבן געלערנט חודש בחדשו, אז אונזערע חדשים ציילן אונז לויט דעם התחלת השם.

דער הויפט-חידוש: עיבור שנה איז נישט קיין חידוש — עס איז דער פשוט'ער פשט

איך ווייס נישט וואו ס'שטייט אזא זאך אין די גאנצע תורה. וואס שטייט? "בחודש הראשון"? ס'שטייט **"בחודש האביב"**. סאו איך קען זאגן פשוט פשט: יעדע יאר ווען ס'קומט אביב הייבט מען אן צו ציילן חדשים, און די ערשטע חודש איז פסח. ווען קומט אביב? קוק, קוק אין די זון, קוק אינדרויסן, זע ווען ס'קומט.

ווערט אונז איינגערעדט אז ס'איז דא אזא זאך ווי א שנת חודשי הלבנה פון צוועלף חדשים, און פסח איז לכאורה לויט יענע חשבון די דרייצן חדשים פונקטליך נאך די פריערדיגע פסח, און ממילא ווער ס'איז א קשיא דארף שוין מאכן אן עיבור. דארף נישט מאכן גארנישט.

אויף דעם האט מען אונז געלערנט אז ס'הייסט **"חודש בחודשו"**, יעדע מאל ווען די לבנה ווערט מתחדש, ווערט א נייע חודש. סאו, איינמאל אונז ווייסן דאס, און אונז ווייסן אז מענטשן לעבן לויט דעם חשבון, וויאזוי גייט מען נישט קיין עצה געבן מיט דעם פסח? יעדע יאר וועט מען מאכן פסח ווען... ווען ווערט פסח? ט"ו לחודש האביב, יעדע סינגל יאר איז פסח. אבער וואס טוט זיך מיט דעם אז אונז האבן געלערנט **"חודש בחודשו"**, אז אונזערע חדשים ציילן אונז לויט די לבנה? מ'ציילט טאקע, וואס איז די פראבלעם? און מענטשן זאלן נישט האבן קיין מסודר'דיגע יארן. וואו שטייט מער חדשים וועט זיין אין איין יאר וועט זיין ווייניגער חדשים? יא, אזוי וועט מען דאך טאקע.

עניוועיס, איך טריי נישט צו זען ווי ס'איז אזא הוה אמינא. יא, יעצט טוט מען דאך א סדר, אבער אן א סדר, געבסט מען א סדר, און מ'דארף נישט לעבן מיט א סדר. וואס איז די הוה אמינא? אז חדשים איז עפעס א מסודר'דיגער אמאונט פון חדשים וואס איז יעדע יאר די זעלבע. אין די תורה שטייט דאס נישט. איך זאג, מ'דארף נישט די פסוק האבן **"בחודש האביב"**. מיר דארפן בכלל נישט די ספעציעל חידוש וואס הייסט עיבור.

נאכאמאל, ס'שטייט ערגעץ אין די תורה אז ס'איז זיבן חדשים נאך ראש השנה? נאך סוכות? ווען ס'שטייט ווען ניסן חודש ראשון, ס'שטייט נאך חודש הראשון, יא? ווייל ס'שטייט אז די חודש הראשון וועלן אויסקומען אנדערע צייטן. איך פארשטיי נישט גארנישט, איך ווייס נישט פון ווען מ'הייבט אן צו ציילן חודש הראשון. איך האב נישט געמיינט אז ווען מ'ציילט לויט די זון און לויט די לבנה, יא? וואט איז דארט פון מיר? מ'קען נישט ציילן, ס'איז נישטא קיין יארן פון די לבנה, די גאנצע זאך איז פעיק. ס'שטייט נישט אין די תורה, נישט אין די רעאליטי.

זייער גוט. סאו א חודש איז א בערך דרייסיג טעג'סיגע זאך, ס'האלט אין איין גאנצע סייקל. חוץ פון דעם איז דא יארן. יעדע יאר, פסח איז נישט קיין זאך וואס מאכט יעדע צוועלף חדשים, ס'איז נישט קיין זאך וואס מאכט יעדע יאר. סאו יעדע יאר, ביי די חודש וואס איז די נענטסטע צו די אביב, וועט מען מאכן פסח. אמאל צו זיין אביסל פאר די אביב, נאכדעם. איך ווייס נישט, מ'קען זיך קענען וואקענען צו ס'קען זיין אביסל פארדעם אדער אביסל נאכדעם, איך ווייס נישט. אבער וואס איז די פראבלעם?

דער משל פון שבת תשובה

אזוי ווי איך האב דא געזאגט, אזוי ווי איינער זאגט, יעדע יאר שבת נאך ראש השנה איז שבת תשובה. פרעגט ער, אבער אמאל איז שבת תשובה צוויי טעג נאך ראש השנה, אמאל פיר טעג, אמאל זעקס טעג. סאו וואט? ס'איז דאך צוויי אנדערע סיסטעמען. ס'מוז זיך נישט צוזאמרעכענען. מ'מוז נישט מאכן אז שבת אדער חדשים מוזן זיך אינגאנצן צוזאמקומען.

די „סתירה" אין „חודש האביב" — און פארוואס עס איז נישט קיין סתירה

אבער חדשים אליין, חודש האביב. יא, קען זיין אזוי ווי אין די ווארט חודש האביב איז דא עפעס א שטיקל סתירה. חודש האבן מיר געלערנט מיינט ווען די לבנה איז מתחדש. נו, וואס איז טאקע חודש בחודשו? חודש, וואס דאס איז עפעס א זאך וואס האט צו טון מיט לבנה, און אביב איז עפעס וואס האט צו טון מיט די חמה?

ניין, ס'איז נישט קיין שום פראבלעם. אזוי ווי די שבת פון נאך ראש השנה איז אויך דא א סתירה, ווייל ראש השנה גייט מיט די לבנה, און שבת גייט מיט די טעג פון די וואך. ס'איז די ערשטע מאל וואס איז די שבת נאך די לבנה. די ערשטע מאל וואס ס'איז דא א לבנה נאך די אביב.

קריטיק אויף דעם מוסלימישן קאלענדער

סאו לאמיר טראכטן, וואס וואלט געווען געשען ווען מ'וואלט נישט צוגעלייגט איינמאל אין דריי יאר אן עקסטערע חודש? פארוואס וואלט עס נישט אויסגעקומען אזוי ווי למשל די מוסלעמעס וואס... ראמאדאן איז אמאל אין ווינטער, אמאל איז עס געווען. ווייל זיי זענען פאני מענטשן, זיי האבן זיך מחליט געווען. זיי גייען נאר מיט די חדשים פון די... נישט נאר זיי גייען נאר, זיי גייען נישט מיט די חדשים אויך נישט, זיי גייען דאך מיט א נייע תורה, זיי האבן זיך מחליט געווען אז ס'איז נאר דא א געוויסע מאנט פון חדשים, און ס'הייבט זיך אן נאכאמאל יעדע צוועלף מאל. פארוואס? ווייס איך נישט. ס'מאכט נישט קיין סענס.

סתם תמיהות, איך האב דיר שוין געזאגט אז איך מיין אז אמאליגע אראבער האבן אליינס פארשטאנען אז דאס איז נישט דאס, און דער מחמד איז געקומען מיט א משוגעת אז מ'זאל עס נישט טון. ס'איז נישט דא קיין שום לוח אין די וועלט וואס טוט דאס. איך מיין, חוץ אויב ס'קערט נישט בכלל, קענסטו זאגן, יעדע דרייסיג טעג הייבט זיך אן א נייע סייקל, קענסטו ציילן, פארוואס איז נישט דא פערציג חדשים? איך מיין, פארוואס איז עפעס צוועלף? בכלל, פארוואס איז נאר אמאל?

פארוואס אן עיבור וואלט געמאכט אז ס'איז נישטא קיין חדשים

אונז וואלטן ווען געקענט טראכטן, ווען נישט בעזרת השם לייגט צו א דרייצענטע חודש איינמאל אין דריי יאר, וואס וואלט ווען געווען וויפיל חדשים און וויפיל טעג וואלט געהאט יעדע חודש און וויפיל חדשים וואלט געווען? ס'וואלט נישט געווען קיין חדשים. איז נישט קיין זאך וואס האט אן אמאונט. וויפיל וואכן איז דא אין א יאר, ווייסטו? וויפיל וואכן איז דא אין א חודש, ווייסטו? ווען ס'איז נישט קיין תכלית, ס'מאכט נישט אפילו קיין סענס.

ווען מיר וואלטן נישט געמאכט, פארוואס מאכט מען נישט קיין שבועה עיבור אז די וואכן זאל שטימען? ווייל ס'איז נישט קיין שום פראבלעם, ס'פאלט נישט איין, די צוויי זאכן דארפן זיך נישט צוזאמטרעפן.

פארוואס וואלט דער רמב"ם זאגן אז פסח וואלט געקומען במות החמה?

פארוואס וואלט דער רמב"ם ווען ער זאגט, פסח וואלט געקומען במות החמה? איך האב נישט קיין אנונג פארוואס, ס'מאכט נישט קיין טראפ סענס צו מיר. פסח איז נישט... ווען ס'וואלט געשטאנען אין א תורה, פסח איז דרייצן חדשים נאך די פריערדיגע פסח, דעמאלטס איז ער גערעכט. אבער ס'שטייט דאך נישט אזא זאך, ס'שטייט אין די ערשטע חודש. סאו? ווען איז דער ערשטער חודש? חודש האביב. ווען ס'הייבט זיך אן. וואס איז די פראבלעם? איך זע נישט פארוואס ס'זאל זיין אזא זאך.

איך פארשטיי נישט וואס... נישט נאר איך פארשטיי נישט, נאר די חכמים פארשטייען אויך נישט. זיי מאכן טאקע עיבור. און אונז קוקן אן אז עיבור... איך מיין, די הלכה קוקט אן אז עיבור איז עפעס א גאנצע זאך. קען זיין אז דאס איז פשוט ווייל ס'זאל זיין מסכים אויף יעדער איינער. ווען... ווייל אזוי ווי דו זאגסט, אויב דו וואלסט פשוט געקוקט אויף די חודש נאך די אביב, וואלט געקענט זיין אמאל אפשר די חודש פאר די אביב, אפשר נאך די אביב. ס'וואלט נישט געווען קלאר. דער בית דין איז גלייכט אויס ביי יעדער אז דער יאר איז דא דרייצן חדשים. דער יאר איז דא זיבן חדשים צווישן פסח און סוכות.

איך זע נישט אז ס'איז א חידוש אז ס'דארף עפעס א מקור. ס'זעט דאך אויס פארקערט, אז ווער ס'זאגט אז ס'איז דא עפעס א מספר פון חדשים אין א יאר, ער איז דאך מחדש. חדשים האט נישט מיט יארן גארנישט. ס'איז נישטא אזא זאך שנת הלבנה. פלעין איז נישטא אזא זאך. פארוואס זאל זיין אזא זאך? מ'זעט אז די לבנה האט נישט קיין שום יערליכע סייקל.

דיסקוסיע: ס'איז דא סייקלס פון די לבנה

ניין, ס'איז עפעס... איך ווייס נישט, אזוי ווי ס'איז דא אז די זון האט עפעס א סארט סייקל פון אכט און צוואנציג יאר. ס'איז דא סייקלס. יא, אלעס קומט. נישט קומט. ס'איז דא חילוקים. ס'איז דא חילוקים. ס'איז דא חילוקים. ניין, פארוואס זאל מען זיך רעכענען דערמיט? ס'איז דא נישט קיין שייכות. מ'דארף זיך רעכענען דערמיט. ווען מ'רעכנט ווען דער מולד איז, דארף מען וויסן וועלכע פארט פון די יאר ס'איז. ס'איז דא זאכן, ס'איז וועגן די זון, נישט וועגן די לבנה.

איך מיין צו זאגן, ס'איז דא חילוקים. די לבנה וואס מ'זעט די לבנה האט זיך מיט די זון אויך. על כל פנים, ס'איז דא סייקלס. ס'איז דא גרעסערע סייקלס. ס'איז דא אויך סייקלס פון פינף הונדערט יאר, וואס דער הימל מאכט עפעס אויס. וואס איז א חילוק? דו קוקסט אויף די לבנה, ס'איז א זאך וואס דרייט זיך יעדע חודש. דו זעסט נישט גארנישט.

די אראבער זענען פאני, זיי האבן א פראבלעם. שטעל דיר פאר אז ס'וואלט נאר געווען צען חדשים, ס'איז נישטא קיין שום ראיה ס'זאל זיין צוועלף חדשים. די רגע וואס די חדשים מיט די תקופה שטימען נישט, מאך פופצן חדשים, און יעדע פופצן חדשים איז א ראמאדאן. טו מיר עפעס. ס'האט נישט קיין שום...

בקיצור, איך מיין טאקע אז איך בין גערעכט. אין אנדערע ווערטער, איך פרעג די קשיא נאר כדי צו זיין מדייק אז ס'איז נישט אמת'דיג אזא חידוש די חודש העיבור, ס'איז א נארמאלע זאך. דאס איז פשוט פשט, ס'איז נישט דא קיין דרשה דא, מ'דארף נישט קיין מפי השמועה, עפעס א ספעציעלע מסורה אז מ'מאכט עיבור, און אזוי מאכט מען טאקע די עיבור.

דאס הייסט, באלד וועט מען זען אז ס'איז דאך א חשבון. דער חשבון טאקע געשעט, נאר ס'איז דא א השגחה אז דער בית דין מאכט עס מסודר. און ס'איז דא וואס מאכט עס מיט א חשבון. אבער לאמיר טראכטן פון צו ווי סתם קוקן. ווי סתם וואלט יא געקענט ארויסקומען אזוי, אז איינמאל מענטשן לעבן יא מיט א סדר אז זיי האבן זייער ליב קאנסיסטענסי, זיי ווילן וויסן אז די שנות האבן די חדשים פון לבנה איז דא צוועלף אין א יאר, ווייל דאס איז געוועגליך דא. וואלטן זיי געענטפערט אזוי ווי די מוסלימ'ס, דאס איז וואס ער זאגט? ממילא האבן די חכמים געזאגט, ניין, אז כדי ס'זאל אייביג זיין חודש אביב, זאל מען נישט טון אזוי.

אבער איך ווייס נישט אז מענטשן לעבן אזוי. מענטשן האבן ליב זייגערס און קעלענדערס, אן ענין פון קלארע סקעדזשול. עס ווייזט די קלארע טעג. אז מענטשן, אדער יום הזה, לעבן אין פארשידענע סדרס וואס שטערט נישט. א וואך מיט א חודש האט נישט קיין שייכות, נישט אין די אידישע חדשים, נישט אין די גוי'אישע. ווייל ס'איז געווען אמאל מענטשן, ס'איז געווען קאלענדערס וואס האבן געטרייט צוזאמטרעפן די יארן. ס'זאל זיין יעדע יאר אן עיקוועל, אדער יעדע חודש אדער יעדע יאר אן עיקוועל דערמאנט פון וואכן. אבער אונז שטערט נישט פאר קיינעם. אונז האבן נישט אפגעוואוינט. אונז מאכן נישט די סקעדזשולעט לויט.

אזוי למשל, ביי אונז זאגן דינסטאג פרשת דעיס, ווייל על פי רוב מענטשן מאכן די דעיט, די ענגלישע דעיט, אדער די דעיט. מ'מאכט ווייטער. ס'מאכט א חילוק וועלכע טאג פון די וואך עפעס איז. ס'איז נאך גיי, ארבעט. ניין, אפילו אויב יא, מ'זאגט די פירסטע סאנדעי אויף אפריל. עס איז נישט קיין שום פראבלעם. ס'איז זונטאג פון אפריל. קיינער רעכנט נישט וועלכע נאמבער וואך ס'איז. ס'איז דא מאנטס פון וועלכען. אבער היות ביידע זענען אויף א יערלי סייקל, זיי זענען אבער נישט. די לבנה איז נישט אויף א יערלי סייקל. נאר נאכדעם וואס מ'האט געמאכט די עיבור. אוודאי. די לבנה איז נישט אויף א יערלי סייקל, און די עיבור איז עס מסדר צו זיין. ס'איז נישט אויף א יערלי סייקל, ס'איז אביסל נאנט. ס'איז עלף טעג קירצער פון א יערלי סייקל, אמת. ס'איז כמעט ממש א שטארק.

איך זאג נאר אז איך מיין נישט אז ס'איז דא אזא הוה אמינא אמת'דיג, וואס מ'דארף א לימוד. און טאקע דאס טייטש עיבור אז מ'מאכט דאס נישט, דער

עיקר געבט צו אז ס'איז דא א געוויסער סדר. דער עיקר געבט אויך צו... שפעטער האט מען געזען אז ס'איז דא עיבור, אז מ'גייט ממש מיט א חשבון. וואס דאס קען מען שוין נישט זען סתם פון קוקן צו ס'איז געקומען די אביב שוין טיפער, און דער רמב"ם האלט אז דער חשבון איז באמת דער עיקר, מ'וועט שוין זען אין סוף פרק. אבער דאס איז חידושים.

דער רמב"ם'ס לימוד פון „ימים אתה מונה ואתה מונה חדשים"

דער רמב"ם האט פריער געזאגט אז מ'קען נישט מאכן אז מ'זאל צולייגן סתם די עלף טעג, ווייל **"חדשים אתה מונה ואתה מונה ימים"**. אפשר דארטן זעסטו די ווארט אז מענטשן האבן יא געוואלט האבן א מסודר'דיגע צוועלף חדשים, און וואס זיי וואלטן געטון איז, ווען ס'ענדיגט זיך אדר וואלטן זיי אנגעהויבן ציילן די פיצי חודש, זיי וואלטן געהאט עפעס א מידזשעט חודש, כדי אונז זאלן מיר דאס נישט טון, ווייל אויף דעם איז דא א לימוד אז **"ימים אתה מונה ואתה מונה חדשים"**, די לימוד איז א בעיסיק זאך.

אין אנדערע ווערטער, ס'איז נישטא קיין שום וועג. וואס וואלסטו געטון? דו מאכסט נאר עלעף טעג, ווייל מענטשן האבן געהאט אז ס'איז דא א מיני חודש. מ'קען נישט מאכן קיין מיני חודש. צדיק, א חודש קען מען נישט שפילן מיט, א חודש איז די לבנה. דו האסט נישט קיין זייגער, דו הייסט אז מ'קען מאכן... קיינער וואלט נישט דאס געטון.

פארוואס ימים טובים זענען ביי מלוי הלבנה

חברותא:

האט דער חסיד פריער געזאגט, פארוואס אלע חדשים מאכט מען ווען די לבנה איז במלואה? פארוואס?

תשובה:

פאר די זעלבע ריזען פארוואס ביי אונז אין בית המדרש דארף מען אלעמאל ניין אזייגער אויף די רונדיגע זייגער. פארוואס? מ'רעדט אפ מיט א מענטש, קוקט ער, שעה ראשונה ביום, שעה ששית, א שעה מיט צוואנציק מינוט, איז שוין קאמפליצירט. די זעלבע זאך, ווען ס'איז די לבנה אזוי, קום איך צוריק, קענסט נישט צולייגן אפאר טעג, און דו וועסט נישט קענען נוצן די לבנה דעמאלטס בכלל. טאקע מ'איז יוסיפול.

און אזוי איז טאקע ווען מענטשן וואס פלעגן פארן אויף די שיף, זיי האבן נישט געהאט קיין זייגערס. די לבנה איז געווען די זאך וואס האט זיי געגעבן די מערסטע סדר. די נעקסטע מאל ווען ס'וועט זיין א פול מון, דארפן זיי שוין האלטן נאנטער צו די לאנד וואו זיי ווילן נאנט קומען. ס'איז נאך אלץ אזוי. ביי וועם? קוק אין די לבנה. וועסטו זען, יעדן חודש מאכט מען קידוש לבנה. אויף דעם מאכט מען דאך א ברכה, איך פארשטיי נישט. אונז וואוינען אין א שטעטל און קוקן נישט אויף די לבנה. דאס איז א קשיא אויף אונז.